



GROF JANKO DRAŠKOVIĆ

Josip Burić
Filozofski fakultet u Splitu, Odsjek za povijest
E-mail: buri.josip@gmail.com

Ovaj rad prikazuje kratki pregled života i djela grofa Janka Draškovića. Naglasak je na njegovu političkom djelovanju, prvenstveno na njegovoj ulozi u hrvatskom narodnom preporodu, odnosu s Ivanom Kukuljevićem Sakcinskim te otvaranju čitaonica. Posebno je obrađeno i njegovo programatsko djelo Disertacija (1832.).

Ključne riječi: *grof Janko Drašković, čitaonice, Ivan Kukuljević Sakcinski, hrvatski narodni preporod, Disertacija*

Grof Janko Drašković rodio se 20. listopada 1770. godine u Zagrebu u jednoj od najstarijih plemićkih obitelji u Hrvatskoj. Završio je studij prava i filozofije u Beču. Iako se nakon završenog studija htio posvetiti brizi o svojim imanjima, ipak se po roditeljskom nagovoru prijavio u vojsku u kojoj je lijepo napredovao.

Između 1789. i 1792. godine sudjelovao je na strani habsburške vojske u ratu protiv Francuza i postigao čin natporučnika. Potkraj 1792. godine odlazi iz vojske, vjerojatno zbog bolesti. Međutim, između 1802. i 1805. godine sudjeluje u protufrancuskim ratovima u Dalmaciji, prvo s činom potpukovnika, a zatim s činom pukovnika. Ponovno sudjeluje u protunapoleonskim ratovima između 1809. i 1811. godine.

Iz spisa austrijske policije, kojoj je grof Drašković bio vrlo sumnjiv, saznajemo kako je bio jako temperamentan čovjek, ljubitelj žena, vrlo rastrošan, obožavao je putovati. Nakon smrti svoje prve supruge Cecilije Pogledić, nalazi utjehu u svojoj drugoj ženi barunici Franjici Kulmer koja mu je donijela Balagove Dvore kraj Samobora kao miraz. S njom je čak dva puta putovao u Pariz, ali se tamo nije dugo zadržao.⁵⁶¹ Josip Horvat pak navodi kako je u Parizu spiskao cijeli imetak kako bi, zbog hira jedne ljepotice, posuo cijelu ulicu morskom solju usred ljeta kako bi se mogli klizati. Također, Horvat navodi, iako na temelju tračeva, kako se Drašković bavio crnom magijom. Kako bilo, u policijskom izvještaju stoji kako je on bio najobrazovanija osoba u „cijeloj Iliriji“.⁵⁶² Prijateljevao je s mnogim uglednicima tog vremena, poput uglednog kneza Sorkočevića iz Dubrovnika i Save Tekelije, osnivača Matice srpske. Govorio je mnoge jezike: latinski, talijanski, mađarski, njemački, francuski, rumunjski i poljski.

⁵⁶¹ Horvat, *Politička povijest*, 28.

⁵⁶² Isto



Grof Janko Drašković za prvog razdoblja narodnog preporoda (1790. – 1815.) uglavnom nije boravio u Hrvatskoj zbog napoleonskih ratova.⁵⁶³ No grof je, također, bio u izaslanstvu koje je boravilo u Požunu na zajedničkom saboru, kao član saborskog odbora (za insurekciju, za jamničku kiselicu, itd.).

Tijekom boravka u Parizu 1808. godine, postaje članom slobodnozidarske lože „Filantropes“ te održava bliske prijateljske veze s Augustom Marmontom i Henryjem Bertrandom s kojima se dopisivao na francuskom jeziku. Unatoč ovim činjenicama, po dolasku u Zagreb Janko Drašković postao je žestoki protivnik naglih promjena po uzoru na Francusku revoluciju, a takav je stav zastupao i u pogledu ukidanja feudalizma te službene upotrebe hrvatskog jezika. Grof Janko Drašković branit će službeni latinski jezik sve dok se u Hrvatskoj ne izgrade središnje ustanove koje će se baviti promoviranjem hrvatskog jezika u štokavskom obliku, dakako i u smislu nacionalne integracije. Već od 90-ih godina 18. stoljeća Mađari su na zajedničkom Saboru tražili uvođenje mađarskog jezika kao službenog u Hrvatsku. To se i ostvaruje 10. rujna 1827. godine, međutim, odnosi se na sve škole u Hrvatskom Kraljevstvu u kojima se mora obvezno učiti mađarski jezik, uz napomenu da latinski i dalje ostaje službeni jezik Kraljevine Hrvatske. Situacija je bila očajna i to govori sam govor hrvatskih izaslanika koji su se 1831. godine vratili s Požunskog sabora: „Mađari navališe na municipalna prava Hrvatske velikom žestinom; ovaj put obranismo još naše zakone, ali ozbiljno se bojimo da to na budućem saboru više neće biti moguće.“⁵⁶⁴

Janko Drašković bio je, za razliku od mladih iliraca, već u odmaklim godinama, šezdesetogodišnji plemić. Međutim, 1831. godine sprijateljio se s Ljudevitom Vukotinovićem, kojeg je jako zavolio, te mu postao doživotnim prijateljem i pokroviteljem. Vjerojatno je Vukotinović bio taj koji je i upoznao Draškovića s Ljudevitom Gajem i njegovim preporodnim idejama. Otad Drašković postaje pokroviteljem i zaštitnikom mladih preporoditelja koji su poznati pod nazivom Idejna grupa iz Kapucinske ulice. Ovo je bio vrlo važan događaj za ilirski pokret jer je upravo Drašković bio taj koji mu je dao ključnu političku i financijsku potporu.⁵⁶⁵ U takvim uvjetima 1832. godine grof Janko Drašković izdaje svoju *Disertaciju* koja, za razliku od svih ostalih preporodnih štiva, ima izrazito programatsko značenje jer autor razmatra sve aktualne probleme hrvatskih

⁵⁶³ Szabo, „Grof Janko“, 48.

⁵⁶⁴ Isto, 53.

⁵⁶⁵ Horvat, *Politička povijest*, 35.



zemalja. O odjeku koji je *Disertacija* imala na hrvatske zastupnike u Saboru govori činjenica da su te godine za hrvatske poslanike u zajednički sabor u Požunu izabrani Herman Bužan i Antun Kukuljević za Donji dom, a grof Janko Drašković u Gornji velikaški dom. Prema saborskim instrukcijama koje su bile pod utjecajem Draškovićeve *Disertacije*, sva su trojica zastupnika imala sljedeće zadaće: braniti hrvatska stajališta po protestantskom pitanju, ne zbog vjere već zbog municipalnih prava; zatim su imali dužnost braniti privremenost zakonskog članka IX. Hrvatskog sabora iz 1791. godine po kojem Sabor prepušta vrhovnu upravu svog kraljevstva u ruke Ugarskog namjesničkog vijeća, sve dok Hrvatska ne bude imala dovoljno teritorija da može sama uzdržavati svoju vladu. Naravno, imali su zadatak braniti hrvatske stavove u pogledu teritorijalne cjelovitosti, zahtijevajući reinkorporaciju Vojne Krajine, Rijeke i Dalmacije u Hrvatsko Kraljevstvo. Poslanici su morali pod svaku cijenu obraniti pravo latinskog jezika i ni pod kakvim uvjetima ne dopustiti uvođenje mađarskog jezika. Instrukcija završava na sljedeći način: „Ako bi poslanici uvidjeli, da im je uzalud naprezati se, onda neka iz Ugarskog sabora istupe, a Hrvatska će se potom obratiti kralju s molbom da se kao i Erdelj, sama brine za svoja prava, tj. da ima vladu neovisnu o Ugarskoj.“⁵⁶⁶ Ugarski zastupnici, što se tiče odnosa s Hrvatskom, htjeli su tri slavonske županije staviti pod izravnu vlast ugarske krune te su tražili „svoja prava“ u Rijeci i Primorju. Međutim, to im nije pošlo za rukom. Jedino u čemu su uspjeli jest uvesti mađarski jezik kao obvezni predmet u školi. To im je pošlo za rukom kraljevom oktroiranom uredbom koja je kao naredba počela vrijediti od 1. listopada 1833. godine. Također, poduprla ju je Ugarsko kraljevsko namjesničko vijeće. Odluka je bila na snazi svega 15 godina do pojave bana Josipa Jelačića. U međuvremenu, Janko Drašković posvetio se podizanju nacionalne svijesti Hrvata, preko raznih institucija. U tome mu je pomoglo i odlikovanje Reda sv. Stjepana, koje mu je dodijelio kralj Ferdinand V. 1836. godine, koje mu je podiglo ugled u Hrvatskoj i Monarhiji. Drašković je također sudjelovao u pokretanju Gajevih *Novina Horvatzkih*, pomažući mu svojim vezama u Beču. Sam je Drašković 1835. godine objavio tri pjesme: *Poskočnica*, *Pesma domorodska* i *Napitnica ilirskoj mladeži* u kojima slavi domovinu, slobodu i vino te osuđuje narodne izdajice. U pjesmi *Mladež Ilirska*, objavljenoj u *Danici* 1836. godine, Drašković se obraća „mladeži ilirskoj“ te je zadužuje za uvođenje „domorodnog jezika“. Dakako, u osnutku

⁵⁶⁶ Szabo, „Grof Janko“, 57.



Gajevih novina, Drašković ima veliki udio jer je upravo on taj koji uporno traži dozvolu u Beču za Gaja.

Za vrijeme Sabora u Požunu 1836. godine, Drašković upoznaje Gaja s cijelim političkim svijetom te omogućuje Gaju razlaganje osnova svoje gramatike, pravopisa, jezika, itd. Grof Drašković omogućio je Gaju i susret s carem Franjom I. u Beču 29. svibnja 1833. godine u kojem mu ovaj obrazlaže trenutnu situaciju u Hrvatskoj, na što mu car odgovara: „Da, da, Ugarska! Ugarska! Oni pričaju mnoge priče, oni pišu previše, a žele da Hrvati ne smiju pisati... Da, da, Ugarska! Tješite se, budite mirni, ja ću vam potrebno uraditi.“⁵⁶⁷

Važno je spomenuti 1836. godinu u kojoj se zahtjev Ljudevita Gaja za osnivanjem *Društva izobraženosti Ilirske*, koji je uključivao osnivanje muzeja, knjižnica, narodnih kazališta, itd., odbacuje od strane konzervativne većine među kojom je bio i grof Drašković jer samo ime ilirsko, kako kaže zastupnik Varaždinske županije Tomo Bedeković „miriše po rusku“.⁵⁶⁸ Međutim, ovdje je važno spomenuti Gaja jer su on i Drašković bili vrlo bliski. Grof Drašković stalno prati Gaja, savjetuje ga, pomaže u bilo kojem pogledu, on je zapravo taj politički i financijski kotač uspjeha ilirskog preporoda. Između ostalog, iz njihove korespondencije vidimo da se grof prema mladom Gaju odnosio kao prema sinu, nazivajući ga u pismima „Krasni Lujo“, „Krasni Ljudevite“, itd.⁵⁶⁹ Godine 1837. Gaj je otišao u Beč kod ministra Sedlnitzkog s molbom da se dopusti upotreba ćirilice u *Danici*, iako nije imao nikakva izgleda za provođenje tog nauma u djelo. Ipak, uspio je jako naljutiti Draškovića. Već se sljedeće 1838. godine upustio u tajnu politiku s ruskim carem Nikolom I. tražeći ga pozamašne novčane svote i zaštitu u zamjenu za oslobođenje hrvatskih zemalja od austrijskog i turskog ugnjetavanja. Mnogi se znanstvenici u današnje vrijeme, ali i Gajevi suvremenici, slažu da su njegova djelovanja bila povodom koji je doveo do zabrane ilirskog imena. Grof Drašković pokušavao je proširiti preporodne ideje među višim društvenim slojevima. Tako je 1838. godine objavio knjižicu na njemačkom jeziku *Riječ ilirskim veledušnim kćerima*. U njoj se obraća hrvatskim ženama iz viših slojeva društva s poukom o drevnoj hrvatskoj prošlosti i jeziku te molbom i željom da i one zamijene njemački svojim narodnim jezikom jer većina njih nije ni znala govoriti hrvatskim jezikom. O utjecaju Draškovićeve knjižice govori nam opis Ivana Kukuljevića:

⁵⁶⁷ Horvat, *Politička povijest*, 47.

⁵⁶⁸ Szabo, „Grof Janko“, 60.

⁵⁶⁹ Horvat, *Politička povijest*, 51.



„kćeri ilirske pretvorila čarobna sva ćud i narav (...), one koje bijaše već napola ponjemčene stadoše učiti i govoriti hrvatski, poprimiše narodnu nošnju, počеше čitati hrvatske časopise i knjige, pjevati hrvatske pjesme.“⁵⁷⁰

Sredinom iste godine, točnije 14. kolovoza 1838., grof Janko Drašković osniva treću po redu Ilirsku čitaonicu u Zagrebu, poslije Varaždina i Karlovca, koja postaje žarištem preporoda i rasadnikom brojnih kulturnih institucija, a sam Drašković postaje prvim predsjednikom. Ona je bila vrlo važna za daljnji rast i rad preporoda. Konkretni programi Čitaonice odnosili su se na učenje i praktično korištenje hrvatskog jezika te stvaranje književnih djela na njemu. Čitaonica se bavila i rješavanjem poljoprivrednih i drugih pitanja koja su bila na korist hrvatskog gospodarstva i tad u potpunosti nepismenog hrvatskog sela. Drašković je uvijek naglašavao slogu i zajedništvo te, pogotovo, važnost obrazovanja i trgovine.

Godine 1841. osnivaju se prve političke stranke u Hrvatskoj, Unionistička i Ilirska stranka. Ilirska stranka temeljena je na izrazito hrvatskom političkom programu Draškovićeve *Disertacije*. U njoj su se okupili svi ilirci kao odgovor Unionističkoj stranci, čiji su članovi zahtijevali što čvršće veze između Hrvatskog i Ugarskog Kraljevstva. Tu već dolazi do suradnje zagrebačkog biskupa Jurja Haulika koji podupire ove akcije i grofa Draškovića. Štoviše, 1842. godine na poticaj grofa Janka Draškovića osniva se, kao jedno krilo Čitaonice, Matica ilirska (kasnije hrvatska) koju je podupirao zagrebački biskup Juraj Haulik te brojno plemstvo, svećenstvo i sve brojnije građanstvo. Ona je, kao i Čitaonica, imala zadatak razvoja hrvatskog jezika. Također, na poticaj Janka Draškovića 1842. godine osnovano je Društvo domorodkinja. Njegova je zadaća bila pripremati se za odgoj djece u narodnom jeziku i duhu na kršćanskim temeljima.

Dana 11. siječnja 1843. godine zabranjuje se ilirsko ime zbog pritiska Mađara. Kralj Ferdinand V., međutim, ističe kako „ne želi da se razvijanje narodnoga jezika sprečava, i da će podupirati municipalna prava Hrvatske protiv svih navala“.⁵⁷¹ Unionisti su najviše optuživali Čitaonicu, međutim, unatoč svemu, ona je opstala prvenstveno zbog ugleda grofa Janka Draškovića i njegova puta u Beč s grofom Jurjem Oršićem, koji je također svojim vezama pomagao barun Franjo Kulmer. Te godine je i Ivan K. Sakcinski održao poznati govor na hrvatskom jeziku u Saboru. Iako su ga drugi zastupnici pozdravili s velikim zanosom i usklicima, ipak su smatrali kako je taj prijedlog došao malo uranjeno.

⁵⁷⁰ Szabo, „Grof Janko“, 61.

⁵⁷¹ Isto, 64.



Ugled i politička sposobnost grofa Draškovića, kao i drugih hrvatskih plemića, uspostavila je stabilan rast ilirskog pokreta, do 1848. godine. To se vidi iz činjenice da 23. listopada 1847. godine Hrvatski sabor proglašava hrvatski jezik službenim jezikom u Hrvatskom Kraljevstvu. Grof Janko Drašković sudjelovao je na Narodnoj skupštini u Zagrebu 23. ožujka 1848. godine kao predsjedavajući. Na njoj se imenovalo Josipa Jelačića banom. Ban Jelačić toliko je cijenio Draškovića da ga je imenovao prvim članom novog Upravnog odbora Zagrebačke županije.⁵⁷² Drašković je također sudjelovao u radu prvog hrvatskog zastupničkog sabora 5. lipnja 1848. godine na kojem se donio proglas o ukidanju kmetstva.

Disertacija

Grof Janko Drašković u mnogočemu je zaslužan za uspjehe ilirskog pokreta, međutim, ono što ga je svrstalo među najistaknutije ilirce jest njegovo najvažnije djelo *Disertacija iliti razgovor. Darovan gospodi poklisarom zakonskim i budućem zakonotvorcem kraljevinah naših za buduću Dietu ugarsku odaslanem*, tiskan anonimno 1832. godine u Karlovcu u Prettnerovoj tiskari od strane „jednog starog domorodca kraljevinah ovih“. *Disertacija* je kompleksni programatski spis koji čine nacionalni, politički, jezični, gospodarski i socijalni programi. On je nastao u vrijeme kad je trebalo procijeniti i definirati probleme Hrvatskog Kraljevstva i pronaći rješenja u smislu teritorijalne cjelovitosti, jedinstvenog jezika, kulture, nacionalno-integracijskih procesa i općenito promjena koje su zahvatile društvene odnose tog vremena. Njegov je sadržaj zapravo bio upućen zastupnicima Hrvatskog sabora koji su na temelju *Disertacije* trebali složiti jedan politički nacrt prema kojem bi izradili tzv. instrukcije nuncijima, hrvatskim poslanicima u zajednički sabor. Mnogi su Draškovićevi suvremenici, ali i kasniji naraštaji *Disertaciji* predavali iznimno važno mjesto u hrvatskoj politici. Primjerice, Šišić je gledao na to kao na dokument na kojem se temelji hrvatska politika sve do 1918. godina. Draškovićeva namjera nije bila potaknuti široki narodni pokret, već potaknuti plemstvo, dakle vladajuću elitu, a preko institucija. *Disertacija* je bila važna prvenstveno jer je predstavljala izlazak hrvatske politike iz defenzive koja se temeljila na obrani autonomije

⁵⁷² Szabo, „Grof Janko“, 66.



u sklopu ugarskih zemalja te početak njezina aktivnijeg bavljenja bitnim pitanjima i problemima hrvatske politike tog vremena s ciljem što samostalnijeg položaja Hrvatske.

U državotvornim pitanjima Drašković temelji svoje teze na činjenici da hrvatske zemlje nikad nisu osvojene silom, već da su hrvatski plemići svojevoljno stupili u savez s Ugarskom, pozivajući se na *Pactu Conventu* iz 1102. godine. Priznaje Ugarski sabor kao zajednički u koji Hrvatski sabor šalje svoje poslanike, a ne županije. Smatra da politički, društveni i gospodarski sustav pripada isključivo nadležnosti Hrvatskog sabora. Tom su krugu nadležnosti pripadali i vjerski poslovi, a grof se zalagao za daljnje održanje vjerskog zakona iz 1604. godine kojim se zabranjuje stjecanje prava građanstva za protestante, no „u interesu sloge s Mađarima“, kako kaže, izuzima iz toga Rijeku. To je bilo u njegovim trgovačkim interesima. Zalaže se i za uspostavu posebne hrvatske vlade te uspostavu jake banske ovlasti.

U teritorijalnom je pogledu Drašković iznio zahtjev za sjedinjenjem svih hrvatskih zemalja s Hrvatskom i Slavonijom. To su Dalmacija, Vojna Krajina i „s vrimenom“, Bosna koja bi se trebala vratiti „u nadre naše“, Kranjska, Koruška i Istra koje su obuhvaćale Napoleonovu Kraljevinu Iliriju. Dakle čitav prostor od Koruške do Bosne naziva „Ilirijom velikom“ tj. „kraljevstvom Iliričkim“, pri čemu ilirsko i hrvatsko ime upotrebljava kao sinonime. Na temelju odluke cara Franje II. 3. kolovoza 1816. godine o osnivanju „Kraljevine Ilirije“, nakon odlaska Napoleonovih postrojbi, koja je zauzimala prostor Koruške, Kranjske, Istre, Gorice, Gradiške i dijela civilne Hrvatske s Primorjem, dala je Draškoviću nadu da će Beč dopustiti ujedinjenje tog prostora s Trojednom Kraljevinom u jednu ilirski, južnoslavenski ili hrvatsku etničku državu. Dakle, Drašković u izgradnji ilirskog programa računa s realnim činjenicama. Ovdje možemo vidjeti nekakve naznake o preuređenju Monarhije i to na trijalistički način čemu se Drašković nadao. Što se tiče jezika, Drašković je zastupao standardizaciju hrvatskog modernog jezika po štokavskom obliku iako je sam bio kajkavac jer, kako kaže, to je najraširenija u „narodu kraljevinah naših“ te u Bosni i Crnoj Gori. Drašković se pri tome oslonio na jezik liturgijskih knjiga. On je temeljio hrvatski standardni jezik na tradicionalnom jeziku hrvatske književnosti te je u njega unosi elemente drugih narječja poput kajkavskih ili čakavskih narodnih pjesama. Drašković je bio prvi koji je iznio konkretan prijedlog o standardizaciji hrvatskog jezika i tim je jezikom napisao *Disertaciju*.⁵⁷³

⁵⁷³ Stančić, „Disertacija grofa“, 152-154.



Što se tiče identiteta, Drašković ističe pojam domovine kao političkog teritorija, dok pojam naroda povezuje s jezikom. On je smatrao stanovnike Ilirije Velike od Koruške do Bosne, katolike i pravoslavne, Hrvatima te je buduće Kraljevstvo Iliričko smatrao hrvatskom nacionalnom državom zasnovanom na hrvatskom povijesnom, državnom i prirodnom pravu. Drašković nije obuhvaćao Srbiju i Bugarsku pojmom Ilirije, kao što će to učiniti kasnije. Naziv za stanovnika „kraljevinah naših“ je Slavo-Hrvat, a to su stanovnici štokavskog narječja Trojedne Kraljevine: Slavonac, krajiški Hrvat, Primorac, Prikupnik, Dalmatinac, kao i Bosanac i Crnogorac. Isto je tako zamjerao pravoslavnom svećenstvu posrblijevanje pravoslavaca u Hrvatskoj o čemu svjedoče pisma Savi Tekeliji. Zanimljivo je drugo pismo Janka Draškovića Savi Tekeliji u kojem on razlikuje „ilirski“ jezik od „srpskog“ jezika, ali se nada da će jednog dana Srbi prihvatiti „ilirski“ standardni jezik.

Što se tiče društvenih reformi, grof Janko Drašković bio je veliki protivnik liberalnog programa mađarskih zastupnika smatrajući ih odveć radikalnim, kao i proces društvenih reformi koji se odvijao tijekom Francuske revolucije. Držao je da je najbolji put bio po uzoru na Engleze. Njegov program sadrži konzervativne i spore reforme držeći se i dalje feudalnog i staleškog ustroja društva. Drašković se nije zalagao za ukidanje kmetstva, ali je bio za što humaniji pristup feudalca prema svom kmetu koji je trebao biti više kao kakav štitićenik. Međutim, shvaćao je da: „Plemeniti pak tekar on jest, koga čini plemenuju!“. S druge strane, od plemića je zahtijevao prilagodbu novom vremenu i odustajanje od nekih povlastica, poput neplaćanja poreza. Ipak, bio je svjestan da dira jedno od najosjetljivijih pitanja. Stoga kaže: „Pripomozite svi z vašemi kesami, ako se drugač ne dade.“ Kao izrazito učen i praktičan čovjek, uvidio je koristi sve brojnijeg građanstva. Stoga se zalagao da se u plemićke redove primi građanska inteligencija želeći time obnoviti staleže, a i bojavao se njihove sve veće brojnosti i financijske snage koja je bila gotovo jednaka plemstvu. „Budite obzirni da vam nijedna bistra glava ne uteče (...) korist vam će dojeti bez truda“.⁵⁷⁴

U obrazovnom je sustavu Drašković shvatio pravi put. Smatrao je da je zadatak države i Crkve obrazovati narod, i to u konzervativnom duhu. Shvaćao je da je hrvatski narod nedovoljno obrazovan i da nedostaje obrazovanih ljudi u svim strukama uprave, gospodarstva, kulture, itd. Rješenje je vidio u osnivanju visokih škola te raznih zanatskih škola i to ne samo za plemstvo. Upozoravao je vladu o tome kako više ne može silom uspostavljati red jer narod više neće bespogovorno slušati, već im trebaju pametni,

⁵⁷⁴ Stančić, „Disertacija grofa“, 160-161.



obrazovani i iskusni ljudi na terenu. Dakle, reforme koje je Drašković predlagao bile su na korist hrvatskog obrazovnog sustava i služile su da bi gospodarski ojačale plemstvo i građanstvo, ali i sveukupni politički i gospodarski položaj Hrvatske u Habsburškoj Monarhiji.

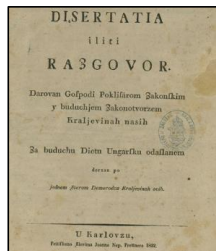
U svojim je zahtjevima u gospodarstvu grof Janko Drašković slijedio grofa Istvana Szechenyija, mađarskog magnata i vođu umjerenog krila nacionalnog pokreta. Drašković je tražio stvaranje tržišta kapitala u cijeloj Hrvatsko-Ugarskoj. Predlagao je osnivanje mjenbenih sudova koji bi zajmodavce osiguravali da će im zajmovi biti vraćeni. Također, predložio je osnivanje središnje ugarske hipotekarne banke koja bi davala hipotekarne kredite za investiranje u manufakturne ili industrijske pogone, pri čemu je plemstvo, sa svojim zemljišnim posjedima, bilo potencijalni korisnik tih kredita. Nadao se i osnivanju „morskog društva“, pomorske trgovačke izvozne tvrtke koja bi izvozila domaće proizvode. Drašković je bio svjestan ogromne financijske nemoći hrvatskog plemstva, zato i jest predlagao osnivanje ugarske, umjesto hrvatske hipotekarne banke, a očekivao je mađarski kapital pri osnivanju pomorske izvozne tvrtke u Rijeci. Iako je Drašković bio spreman popustiti po vjerskom pitanju u Rijeci, ona je jedina bila beskompromisna u njegovim zahtijevanjima oko teritorijalne pripadnosti i državno-pravnog uređenja. Bio je spreman čak raskinuti sve ugovore i krenuti u izravan sukob s Mađarima ako oni ne pristanu na njegova traženja. Mađarima je poručivao da će se, u krajnjem slučaju, koristiti svojim teritorijem ako treba: „ako nemili biti zagteveno mi (...) štetu na putu njihovom prirođu kroz naše kotare učiniti i trgovinu nima kvariti možemo.“⁵⁷⁵

Grof Janko Drašković, jedan od prvih modernih hrvatskih državnika i političara, začetnik konzervativne politike u modernoj Hrvatskoj državi, umro je 14. siječnja 1856. u Radgoni u Štajerskoj, a od 1893. godine počiva u ilirskoj arkadi na Mirogoju.

⁵⁷⁵ Stančić, „Disertacija grofa“, 165.



Slika 1. Grof Janko Drašković na slici Vlaha Bukovca⁵⁷⁶



Slika 2. Disertacija iliti razgovor⁵⁷⁷

Bibliografija

Horvat, Josip. *Politička povijest Hrvata*. Zagreb: „August Cesarec“, 1990.

Szabo, Agneza. „Grof Janko Drašković u doba uspona hrvatske preporodne politike od 1790. do 1848.“, *Kolo*, 3 (2007), 47-67.

Stančić, Nikša. „Disertacija grofa Janka Draškovića iz 1832. godine.“, *Kolo* 3 (2007), 137-168.

Internetski izvori

<https://digitalcollections.nypl.org/items/510d47e2-9eb7-a3d9-e040-e00a18064a99> (14. 11. 2016.)

<http://www.nsk.hr/uz-obljetnicu-smrti-najstarijeg-hrvatskog-preporoditelja/> (14. 11. 2016.)

COUNT JANKO DRAŠKOVIĆ

The paper gives a brief review of the life of the count Janko Drašković. The author emphasizes his role in Croatian Illyrian movement, as well as his “Dissertation”, which was considered the political, economic, social and cultural program of the Croatian Illyrian movement.

Keywords: count Janko Drašković, the reading rooms, Ivan Kukuljević Sakcinski, Croatian Illyrian movement, “Dissertation”

⁵⁷⁶ <https://digitalcollections.nypl.org/items/510d47e2-9eb7-a3d9-e040-e00a18064a99> (14. 11. 2016.)

⁵⁷⁷ <http://www.nsk.hr/uz-obljetnicu-smrti-najstarijeg-hrvatskog-preporoditelja/> (14. 11. 2016.)